

Uffe Ellemann-Jensens tale ved Venstres landsmøde

Taler

Uffe Ellemann-Jensen
Partiformand for Venstre

Dato

23. september 1990

Sted

Falkoner Centret, København

Jakob Knudsens gamle morgensalme kunne vi i år synge med særligt eftertryk.

For når vi ser på alt det, vi har oplevet i det forgangne år, kommer der en stærk virkelighed i ordene “salig jubel”, at “dagen fryder” og “mørkhed svinder”. Europa er blevet et friere og fredeligere sted at leve. Mennesket er sat i centrum — som vi oplevede det i juni, da København blev stedet, hvor det nye europæiske frihedsbrev blev skrevet. Hvor folkenes ret til frie valg blev knæsat efter mange års deling af Europa. Den liberale bølge er skyllet over Europa. I øst— og Centraleuropa har liberalisnçji sejret. Kommunismen og socialisme har spillet fallit. Folkene har kasseret de ideologier, som i over 40 år har holdt dem fast i en skruestik — har ødelagt deres muligheder for at skabe en menneskelig tilværelse — og har skabt usikkerhed og ufred i Europa. Det er klart, at denne udvikling også påvirker det politiske liv i Danmark. Også i Danmark mærker vi den liberale bølge — med interessen for at værne om den enkeltes frihed, for at styrke markedsøkonomien, for at finde liberale løsninger. I den situation er det nu ikke så ringe at være Venstremand. For det har vist sig, at når det kommer til stykket, så er det vores ideer og synspunkter, der er de mest bæredygtige. Det er ikke noget nyt. I 50’erne var Venstre det parti, der klarest så farerne ved den socialdemokratiske stats opbygning — og klarest formulerede et alternativ sammen med de konservative. Men det blev ikke den liberale stat, der blev gennemført. Vi kørte ind i blindgyden med den socialdemokratiske model. Det førte til opbygningen af et kæmpemæssigt statsligt maskineri, som stod for uddelingen og omfordelingen af goderne. Vi fik ikke en model, båret af det liberale grundsyn. Vi fik i stedet blandingsøkonomien, en dårlig cocktail, hvor markedsøkonomien fik stadigvæk sværere vilkår. I 1982 meldte tømmermændene sig for alvor, da der ikke var flere penge tilbage i kassen til at uddele goder med. Vi andre måtte tage over. Man hører ofte det lidt skeptiske spørgsmål: Hvad har de borgerligt—liberale

regeringer egentlig nået i de otte år, der er gået siden da. Spørgerne må vist have glemte udgangspunktet i 1982. En lang række ting, en lang række “nøgletal”, er vendt til det bedre. Men opgaven er ikke løst endnu. Danmark slæber stadig rundt på den store udlandsgæld, som blev skabt i 60'erne og 70'erne. Danmark slæber stadig rundt på en for stor offentlig sektor, og danskerne er derfor et af Verdens hårdest beskattede folk. Derfor er der stadig brug for vilje til forandring. Halvfemserne skulle gerne blive det tiår, hvor danskerne tager deres selvbestemmelsesret tilbage. Hvor den enkelte borger, den enkelte familie og det enkelte lokale fællesskab får friheden og ansvaret for egen tilværelse — uden at medan svaret for det større fællesskab brydes. Firserne var det årti, som gav os oprøret fra “undergrunds—Danmark”. Halvfjerserne var klynkeriets og solderiets årti. Halvfemserne skal blive frihedens og ansvarlighedens årti.

For hvordan kan man forvente ansvarlig optræden fra mennesker, som kun har meget begrænset selvbestemmelsesret over egen indkomst, egen opsparing, egen bolig — og i det hele taget familiens måde at indrette sin dagligdag på? Vi skal give håb til de mange, som synes, det hele er ved at køre fast. Vi skal pege på, hvad der kan gøres — hvis den fornødne vilje til forandring er til stede. Jeg vil opregne seks hovedopgaver for Venstres indenrigspolitiske indsats i de kommende år — hvor vilje til forandring er nødvendig:

1. En reel nedbringelse af skattetrykket.
2. En begrænsning og privatisering af den offentlige administration og hele servicesektoren.
3. En reform i systemet med offentlige overførselsindkomster.
4. En liberalisering af boligmarkedet.
5. En styrkelse af borgernes retssikkerhed.
6. En videreudvikling af det kommunale selvstyre.

Først skattetrykket:

Skattetrykket er holdt op med at stige. Det er faktisk svagt faldende — meget svagt — men det er ikke nok. De ihærdige anstrengelser, vi har gjort i regeringen

i de seneste år, har dog ført til øget lydhørhed omkring kravene til skattesystemet. Her vil jeg rette en varm tak til den, der fremfor nogen har gjort en indsats på dette område — og som har været kastet ud i voldsomme storme på grund af sin utrættelighed og sin iver. Og jeg vil sige — vi er med dig — hold ud, Anders! Den lydhørhed omkring problemerne i skattesystemet, som Venstres skatteminister fremfor nogen har skabt, skulle gerne føre til, at vi allerede i dette efterår får fjernet den såkaldte 6—procent—skat, så der sker en følelig lempelse i den alt for hårde beskatning af den sidst tjente krone. Men vi søger ikke at skjule, at der her først og fremmest er tale om et stykke nødvendigt reparationsarbejde — det er ikke den grundlæggende ændring i skattetryk og skattestruktur, som vi har brug for, og som Venstre Ønsker. For Venstre er opgaven i de kommende år, at vi holder målet fast, og ikke slipper tråden. Det er ikke i længden nok at gennemføre omlægninger af skattesystemet, der alene flytter rundt på de alt for store skatter. Det er ikke vinduespynt, der er brug for — men reel sænkning af de offentlige udgifter, som kan føre til sænkning af skattetrykket. Det er for Venstre ikke alene et spørgsmål om økonomi — det er i høj grad et spørgsmål om moral. For det danske skattetryk har forlængst passeret den moralske smertegrænse, som bringer alt for mange mennesker i konflikt med begreberne ret og uret. Der er noget rivende galt i et samfund, hvor det bliver stadig mere udbredt, at mennesker åbenlyst bryder de love og regler, samfundet har indført — og hvor stadig flere synes at vise forståelse og accept for disse brud på samfundets love. Når grænsen mellem det lovlige og det ulovlige begynder at flyde ud, er man inde på en farlig vej. Skattetrykket har også passeret en “ideologisk smertegrænse”, som vi i Venstre ikke vil se passivt på. Når over 60 procent af indkomsterne i samfundet skal passere offentlige kasser, så er det jo ensbetydende med, at en uhyggeligt stor del af beslutningerne om samfundets indretning er taget bort fra det enkelte menneske, og er lagt over i det “politiske system”. Det giver den enkelte en fornemmelse af magtesløshed — for det er individets ret til selvbestemmelse, der begrænses. Og dermed trues selve folkestyret. Jeg vil gerne sige det så klart, at ingen skal kunne misforstå det: Når vi i Venstre taler om lavere skattetryk, så betyder det ikke, at vi lover befolkningen mulighed for Øget forbrug ved en uændret indsats. For der ved vi — bedre end dem, der søger at rive os dette i næsen — at øget forbrug er der ikke plads til i et gæld bundet samfund som det danske. Nej — der skal naturligvis betales en pris for det lavere skattetryk — nemlig den pris, at det enkelte menneske og den enkelte familie selv skal betale en stor del af de ydelser, der i dag betales af det offentlige. Og endnu en ting skal siges klart: Dette betyder ikke, at “nogen” så bliver ladt i stikken. For en meget stor del af det, vi i

dag modtager af det offentlige som helt eller delvist “gratis” ydelser, kunne vi udmærket selv betale, hvis vi havde lidt mere af vores egen indkomst til overs til at betale det med. Der var en klog mand, som for en hel del år siden beskrev det på den måde, at man beskatter de rigeste 90 procent af befolkningen for at kunne betale til de fattigste 90 procent... Den sandhed er ikke blevet mindre aktuell. Der er rigeligt plads til at omlægge og privatisere hele den offentlige administration og servicesektor — og her er vi så fremme ved opgave nummer to.

Der er ikke blevet færre ansatte i den offentlige sektor i de sidste 8 år. Tværtimod. Det er også gået alt for trægt med moderniseringen og privatiseringen — lad os da bare indrømme det. Det offentlige udfører stadig en masse opgaver, uden at vi har fået lejlighed til at afprøve konkurrencedygtigheden gennem brugerbetaling. Kort sagt: Borgernes frie valgmuligheder er endnu langt fra tilfredsstillende. Der er fortsat et åbenlyst behov for den form for privatisering, der sikrer konkurrence og frie valgmuligheder — selvom der dog kan nævnes gode eksempler fra kommunerne på, at det må gøres: Lad mig nævne i flæng: I Søllerød og Farum har man privatiseret spildevandsrensningen, forældrene i Hirtshals driver private skolepasningsordninger, i Nørager har man privatiseret opgaver omkring vejbygning, Holstebro har fundet sammen med et privat firma omkring løsning af en lang række servicefunktioner, i Arsdale og Sydthy har borgerne på privat basis fundet sammen om at drive biblioteksfilialer...Det kan gøres.

Egentlig er det vel kun fantasien, der sætter grænser — og så naturligvis den indbyggede træghed, som man altid støder på, når nogen skal udsættes for en konkurrence, de hidtil har været forskånet for. Kodeordet er “valgfrihed” — og det er præcis det samme, som gælder spørgsmålet om brugerbetaling — vel at mærke hvis brugerbetaling gennemføres så konsekvent og omfattende, at der virkelig skabes plads for de skattelettelser, der skal give brugerne noget at betale med...

På intet område er denne problemstilling i dag alvorligere, end når vi ser på det kæmpestore område der hedder “overførselsindkomster”. Og her er vi så fremme ved opgave nummer tre. Poul Nyboe Andersen kom for nogle år siden med en tankevækkende omskrivning af Grundtvigs gamle ord:

Og da er i velstand vi gået amok, når alle har for meget — og ingen har nok! Det

er lige præcis, hvad der ligger i den situation, hvor den store offentlige fordelingsmaskine tager fra de rigeste ni tiendedele af befolkningen — og giver til de fattigste ni tiendedele. Overførslerne af indkomst til personer er i dag oppe på 147 milliarder kroner om året. Det svarer i gennemsnit til, at hver eneste dansk familie passivt modtager over 60.000 kroner fra det offentlige. Regnet i faste værdier er de passive overførsler af indkomst fra det offentlige til personer vokset med næsten en tredjedel siden 1982...

Der er i dag godt 1,6 millioner danskere over valgretsaldern, som forsørges af det offentlige — helt eller delvist. Det er 41 procent af vælgerbefolkningen, som modtager deres hovedindkomst på denne måde. Og hertil kommer så de hundredetusinder af familier, som får forskellige ydelser — børnefamilieydelse osv. Det er løbet løbsk. Det er blevet en karikatur af et velfærdssamfund. Det er ved at være sådan, at en hel befolkning er på sociale ydelser — fordi der tages så mange skatter fra den enkelte til finansiering af dette system, at ingen kan undvære en direkte eller indirekte tilbagebetaling.

På den måde er det enkelte menneske kommet i lommen på staten. Og det har vel også været den dybere hensigt hos dem, der lagde grunden til denne udvikling. Man afleverer sine penge til staten — som tager sig godt betalt for administrationen

— og så allernådigst fordeler pengene igen. Resultat: En befolkning, som finder udvej gennem systemets mange smutveje — og i stigende grad finder det rimeligt at bryde systemets love og regler. Det fører os også hen til en situation, hvor den enkelte ikke føler samme ansvar for sin egen situation, som hvis man havde friheden til at disponere. Alt bliver “statens skyld” eller “politikernes skyld”. Hvis man har sat sig i en for dyr bolig, og den kommer på tvangsauktion, så er det “politikernes skyld”. Hvis man har lånt for mange penge til et for stort forbrug, og privatøkonomien bryder sammen — så er det også “politikernes skyld”. Det er aldrig ens egen skyld....Og man må jo i virkeligheden et langt stykke af vejen undskylde denne form for ansvarsflugt, når den bygger på, at der er så lidt tilbage at disponere over selv, når staten har været der med sine krav og sine tilbud. Vi må have et opgør med dette system. Vi må hjælpe hinanden ud af den livsløgn, det bygger på, at stadigt større offentlige ydelser betyder større tryghed. Vi må stille større krav om reelle behov, når der skal udbetales penge af den fælles kasse — og større krav om en indsats for at komme ud af den situation, der indebærer disse behov. Og større krav til medfinansiering af de

mange ordninger. Dybest set drejer det sig om menneskesyn. ønsket om at mennesker skal hjælpe sig selv — for bedre at kunne være i stand til at hjælpe andre. Lad os bruge halvfemserne til at give hinanden frihed til at lade dette menneskesyn blomstre frem. Den fjerde opgave hed liberalisering af boligmarkedet. Nu hvor markedsøkonomien går sin sejrsgang over hele Europa — lige fra de nye demokratier i øst og til det danske socialdemokratis overvejelser om et nyt program — kunne vi passende indføre markedsøkonomien på det danske boligmarked. Vi er i dag nået dertil, at der stort set kun opføres offentligt støttet byggeri i Danmark. Vi oplever en voldsom forrykkelse mellem ejerbolig og lejebolig. Privatboligen er på vej til at blive socialiseret. Denne udvikling rummer en alvorlig trussel mod den private ejendomsret — fordi ejendomsretten til boligen for de fleste mennesker er det vigtigste udtryk herfor. For Venstre er målet klart:

Vi ønsker et frit boligmarked. Vi ønsker at give den enkelte et frit boligvalg —

f.eks. ved at lade socialt betinget støtte til boligudgiften følge personer, og ikke boligselskaber. Det er mennesker, det drejer sig om. Vi vil give lejere i det almennyttige byggeri mulighed for at overtage deres bolig — som ejer— eller andelsbolig. Vi ønsker en forenkling af realkreditlovgivningen. Vi vil have skærpet konkurrence på markedsvilkår i stedet for offentlig regulering. I det hele taget vil vi fjerne diskriminationen af ejerboligen. Det er og bliver den boligform, de fleste danskere ønsker. Den femte opgave for Venstre i 90'erne handler om borgernes retssikkerhed. Det handler naturligvis om at beskytte borgerne mod forbrydelser — men i vore dages velfærdsstat handler det også om at beskytte borgerne mod staten. Når alt for mange beslutninger og økonomiske midler flyttes bort fra borgeren og over til offentlige systemer, så bliver velfærdsstaten alt for let til en “omsorgs— magt”, der tilsidesætter den enkeltes rettigheder og forgriber sig på familiernes integritet. I en retssal er det jo sådan, at man er uskyldig indtil det modsatte er bevist. I forhold til systemerne er det omvendt. Hvis socialforvaltningen siger: Du er en dårlig mor! — ja så er du en dårlig mor, med mindre du kan bevise det modsatte. Samtidig risikerer man, at borgerens adgang til at forsvare sine rettigheder og værdighed bliver kuet af, at man som patient, klient, elev, kunde osv, er afhængig af de offentlige monopolsystemer. Så holder man måske igen på kritikken. Og kravene. Der er sket det, at staten — der burde være borgerens nærmeste ven og værn — i stigende grad bliver en modpart, som man føler sig magtesløs overfor. Derfor er der brug for en gennemgribende opstramning af borgernes retssikkerhed

overfor velfærds— og omsorgsmagten. Bureaukrati, millimeter—retfærdighed og de mange love og regler er med til at undergrave den retssikkerhed, de skulle skabe. Jo sværere det er at overskue reglerne, desto mindre er retssikkerheden. Og regeljunglen vender den tunge ende nedad. Det bliver de veluddannede, de velformulerede — og de, der har råd til en revisor — som klarer sig. Det er egentlig sagt vældig godt af Bertel Haarder: ‘Jo mere politik, jo mindre folkestyrer. Og tilsvarende kunne man sige: Jo flere retsregler, jo mindre retssikkerhed. Afbureaukratisering og åbenhed er det krav, vi må stille til udviklingen i 90’erne. Det er en stor liberal arbejdsopgave — på alle niveauer i vort politiske arbejde. Den sjette hovedopgave, jeg nævnte, er en videre udvikling af det kommunale selvstyre. Det er en naturlig opgave for Venstre, med den stærke placering vi har i kommuner og amter. Og vore politikeres opgave er — kort fortalt — at give så megen magt som muligt videre til borgerne. Vi skal bevæge os fra politikerstyre til folkestyre, som vores indenrigsminister Thor Pedersen plejer at sige. Nøgleordene er decentralisering og selvforvaltning. Og man er godt på vej i mange Venstre—kommuner landet over. Et spørgsmål, som er blevet et hedt emne i den hjemlige debat, er Danmarks politik overfor flygtninge og udlændinge. Men ser vi, hvordan to højrøstede yderfløje vanskeliggør en fornuftig diskussion om, hvad der er rimeligt og hvad der er muligt. Vi drøftede spørgsmålet på Venstres landsmøde for to år siden — og nedsatte derefter et særligt udvalg under landsorganisationen, som kulegravede emnet. Resultatet blev det debatoplæg om “Udlændinge i Danmark”, som I kender fra debatten rundt om i kredsene — et debatoplæg, som på besindig og saglig måde fik mange ting sat på plads. Det er vigtigt, at vi i Venstre bidrager til, at der på dette stærkt følelsesladede område kommer en debat, som er netop — bcsindig og saglig. Og fordomsfri. I de sidste fire år har vi fra dansk side i FN i det stille arbejdet med et oplæg til en samordnet flygtningepolitik, som falder godt i tråd med, hvad Venstre ser som en ordentlig dansk politik på området. Og vi begynder nu at se en voksende international interesse omkring det danske oplæg. Grundtanken er, at flygtninge helst skal kunne blive i deres egen del af Verden. Og hvis det er nødvendigt, at de tager varigt ophold andre steder i Verden, så skal det ske gennem en samordnet indsats, styret af FN — og ikke, som vi desværre alt for ofte ser det, gennem tilfældigheder, hvor det f.eks. er dem, der har mulighed for at købe en flybillet til Europa, der kommer til at optage pladserne. Hvad betyder det så mere konkret for Danmark? Jo — det betyder, at vi for det første skal støtte FN’s flygtningearbejde ude i Verden, ude i de nabolande, flygtningene søger til, og hvor der ofte lægges uhyggeligt store byrder på fattige lande. Her er pengene

givet godt ud. Ofte bedre, end hvis pengene bruges til at hjælpe de mennesker, der kommer til Danmark som “spontan—flygtninge”. For nøden er størst i lejrene. For det andet skal vi være rede til at modtage et vist antal af de flygtninge, som FN anviser, fordi de ikke har mulighed for at blive i deres egen del af Verden. Vi modtager i dag alt for få af denne type flygtninge. Men det skyldes, at vi endnu ikke har gjort nok ved problem nummer tre. For det tredje skal vi nemlig sørge for at indrette vores lovgivning og vores administrative praksis sådan, at vi har bedre styr på, hvem der får mulighed for at opholde sig i Danmark. Sagt lige ud: Vi skal stramme udlændingelovgivningen. Vores lovgivning og vores praksis er i dag sådan indrettet, at for mange får lov til at komme ind i landet og blive her i lang tid, selvom de ikke er flygtninge efter FN’s definition. Det kan være, at de er flygtet fra fattigdom — og det kan man da have forståelse for, at de gerne vil. Men som det er sagt så glimrende af FN’s nye flygtningehøjkommissær, den tidligere norske udenrigsminister Thorvald Stoltenberg: “Man løser ikke fattigdomsproblemet gennem asylpolitikken”. — Verdens fattigdom skal vi bl.a. bekæmpe ved vores udviklingsbistand til de fattige lande. Ikke ved at lade mennesker i stort tal komme hertil for at søge bedre levevilkår. Problemet er, at hvis vi lader for mange komme ind, lægger de beslag på store ressourcer i vores administration i den tid der går, før de får at vide, at de ikke er berettigede til asyl. Så bruger vi kræfterne på de forkerte mennesker. Og så svigter vi dem, der er forfulgt på grund af deres politiske overbevisning eller deres race eller andet, der gør dem til virkelige flygtninge. Vi svigter dem. Måske fordi det var mest bekvemt bare at have en meget åben lovgivning, og så undgå al den dårlige avisomtale, når et menneske bliver udvist efter lange og tidkrævende processer, fordi der ikke er tale om en egentlig flygtning. Det er et problem, som kan vokse med uhyggelig fart i de kommende år. Nøden er så stor mange steder — og de økonomiske udsigter så håbløse — at store folkegrupper kan sætte sig i bevægelse for at søge bedre muligheder andre steder end i deres hjemlande. Det er et problem, som vi i Europa ikke kan løse ved at mure grænserne til. Det kræver en stor og kostbar indsats, som har til formål at skabe håb i de fattige verdensdele — og i de dele af Europa, som nu skal til at kæmpe sig ud af fattigdom, miljøkatastrofer og håbløshed. Derfor skal vi være opmærksomme på, at der her bliver brug for en indsats i de kommende år, som kræver store ressourcer. Og derfor er der behov for, at det enkelte land griber situationen rigtigt an. Venstres holdning er klar: Vi ønsker, at Danmark skal gøre en effektiv indsats for Verdens flygtninge. Derfor skal vi ændre dansk flygtninge— og udlændingepolitik. Vi skal begrænse mulighederne for den spontane tilstrømning. Vi skal til gengæld lukke op for flere FN—flygtninge. Vi

skal bruge færre ressourcer på udlændinge i Danmark — og flere på at sikre flygtninge bedre levevilkår i deres egne verdensdele. På den måde bliver vores indsats til større gavn for de mennesker, det hele i virkeligheden drejer sig om: Verdens millioner af flygtninge. Også her er det viljen til forandring, som er nødvendig. Den vilje har Venstre. Jeg indledte med at pege på, at udviklingen i Verden omkring os også påvirker den hjemlige politiske situation. Opbruddet i øst har tvunget mange socialistiske partier i Vest til at gøre op med deres eget idégrundlag. Også de danske socialdemokrater. Det har været interessant — ja til tider underholdende — at se dem tumle med det problem, at deres partiprogram i dag rummer formuleringer, som ikke ville have en jordisk chance i de gamle folkedemokratier i øst— og Centraleuropa. Derfor er de gået i gang med at skrive partiprogrammet om — og vi hørte de første resultater af tankevirksomheden for et par uger siden, da socialdemokraterne havde årsmøde. Næste år skal deres nye partiprogram så vedtages. Den store overskrift var “markedsøkonomi”. Og det lød jo lifligt, som om de danske socialdemokrater havde forstået budskabet — forstået hvad det var, befolkningerne ønsker. Men det blev tilsyneladende ved overskriften. For man var åbenbart alligevel blevet lidt betænkelige: Hvordan skal man nu forholde sig til al den uordentlige frihed, som ligger i dette begreb? Fra Socialdemokratiets årsmøde fik vi klare budskaber om, at opgaven først og fremmest går ud på at kontrollere markedsøkonomien, så den ikke løber løbsk, og på den måde underminerer det lighedsmål, man fortsat sætter sig. Nogle talte endog om en “markedsocialisme”, og vikled sig ind i de herligste selvmodsigelser...

Diskussionen var interessant. Og af betydning for samarbejdsmulighederne i dansk politik. Det er derfor, jeg drager den frem ved denne lejlighed.

Socialdemokraterne forsøger åbenbart at tækkes tidens ønsker — men bliver hængende i det kontrol— og tvangssystem, som de hidtil har stået for. Gammel vin — på nye flasker. Det skal jeg naturligvis ikke bebrejde dem. Det er godt, at der fortsat er klare skillelinier mellem holdningerne i de væsentligste politiske bevægelser i Danmark:

Socialisternes kontrol — og liberalisternes frihed. Lad det forblive sådan. Ingen falske etiketter, tak. Men diskussionen om den særlige form for socialdemokratisk markedsøkonomi efterlader en klar fornemmelse af, at Socialdemokratiet ikke er rede til at bidrage til holdbare og langsigtede løsninger på de udfordringer, dansk samfundsøkonomi er stillet overfor. Samme

fornemmelse skabes af den holdning, Socialdemokratiet har indtaget til det finanslovforslag, regeringen har lagt frem. Det er ikke godt nok for Socialdemokratiet. Hvis de havde bebrejdet os, at det er for dyrt — og at underskuddet er for stort — så havde vi nok kunnet finde sammen. Men de vil afholde flere udgifter, bruge flere penge — opkræve flere skatter. Det er ikke lige hvad der er brug for, nu hvor EFs indre marked er ved at blive en realitet — og hvor danske virksomheder udsættes stadig mere direkte for den konkurrence, der følger af fremtidens frie markedsøkonomi. Derfor er det så vanskeligt at tro på, at Socialdemokratiet mener det alvorligt, når der tales om et bredt regerings samarbejde under socialdemokratisk ledelse. I den situation er der grund til at rette en kraftig appel til kredsen af borgerlige og liberale partier, som tilsammen udgør et flertal. Husk på, at det var den borgerlige splittelse i 70'erne, som holdt socialdemokraterne ved magten. Derfor vil jeg stærkt opfordre CD, Kristeligt Folkeparti og Fremskridtspartiet til ikke at sætte de resultater, vi trods alle genvordigheder har opnået gennem de sidste otte år, over styr ved at vælte denne regering. Jeg tror heller ikke det sker. For i modsætning til Socialdemokratiet er CD og Kristeligt Folkeparti ansvarlige partier. Jeg ved, at der i folk i Fremskridtspartiet, som også ønsker at være det. Men jeg har nu og da mine tvivl om, hvor solidt fundamentet er. Jeg sigter her til Fremskridtspartiets svigten, da vi for få uger siden i Folketinget traf beslutning om at sende et dansk orlogsfartøj, korvetten Olfert Fischer, til Golfen for at støtte FN's indsats. Der var tale om en beslutning af skelsættende betydning i dansk udenrigspolitik. I alt for mange år har Danmark spillet en alt for passiv rolle, når store internationale problemer skulle løses. Vi har været puslingelandet, der hyggede sig i smug. Som helst lod de andre tage sig af det grove. Derfor var det så skelsættende — så flot — at et meget bredt flertal i Folketinget valgte at støtte forslaget om aktiv dansk deltagelse i verdenssamfundets indgriben i Golf—konflikten. Men Fremskridtspartiet svigtede og det efterlader et stort spørgsmålstegn ved partiets troværdighed. Men hvis Socialdemokratiet Ønsker at udnytte enhver mulighed for selv at komme til magten — så har vi ikke anden mulighed end at appellere til ansvarligheden i det borgerlige og liberale Danmark. Venstre har været i regering i 8 år. Vi har været et mindretal — i et mindretal. Det sætter sine naturlige grænser for indflydelsen. Og stiller store krav til samarbejdsevnen. Vi bebrejdes ofte, at vi er “gået med til for meget” — eller at vi er for besværlige. Og mellem disse to yderpunkter bevæger “sandheden” sig vel nok... Der tales i denne tid meget om skærmydsler regeringspartierne imellem. Men der er nogle helt enkle kendsgerninger, som ikke må overses. For det første: Lige så snart, man

begynder at tale om alternativet til en liberal—borgerlig regering, bliver det klart, at den nuværende regering er langt den bedste. Derfor er det der, Venstre skal gøre sin indsats. Jeg noterede mig, at det også var et budskab fra de radikales landsmøde sidste weekend. Og de konservatives landsråd i oktober vil sikkert også stemme i. For det andet: De tre regeringspartier er enige om en lang række grundlæggende mål, vi ønsker opfyldt: Lavere skat, begrænsning af offentlige udgifter, fri markedsøkonomi, tilnærmelse til det nye Europa osv. Og afslutningen på efterkrigs tiden har jo betydet, at forsvarssagen ikke længere er så stort et stridspunkt mellem Venstre og de radikale, som det var tilfældet i 1905. Venstre og denne regering vil altså noget. Og nu og da drøfter vi også offentligt hvad vi vil. Eller rettere: Det vi drøfter er midlerne og tempoet til at nå de mål, vi er enige om. Den tjekkoslovakiske præsident for forfatter Václav Havel ynder at fortælle en legende om samarbejdets problemer:

Hinduerne har en legende om sangfuglen Bherunda, som har én krop, men to halse, to hoveder og to separate bevidstheder. Efter en evighed sammen begynder disse to hoveder at hade hinanden og beslutter at gøre hinanden fortræd. De sluger begge småsten og gift — og resultatet er forudsigeligt: Hele Bherunda—fuglen får krampetrækninger, og dør under høje smertenskrig. Den bliver genoplivet under Krishnas uendelige barmhjertighed for at minde folk om, at alt had ikke blot skader den, der er genstand for hadet, men også — og måske mest — den der hader. Det vil ikke gå denne regering som det gik Bherunda—fuglen, for dens tre hoveder véd, at der ikke kommer nogen Khrisna og genopliver den. Men selvfølgelig har de tre regeringspartier da nu og da nogle diskussioner. Men vi bliver enige. Og ingen skal tage fejl og tro, at vi ikke har styrke til at respektere hinandens forskelligheder.

Venstre bestræber sig på at opnå resultater — og erkender behovet for at være en elastisk samarbejdspartner. Der er forskel på at være bøjelig — og på at være elastisk. Hvis man er bøjelig, risikerer man at komme ud af sin oprindelige form. Hvis man er elastisk, undgår man at knække, men vender altid tilbage til sin oprindelige form. I de sidste otte år har Venstre været en elastisk partner — for vore samarbejdspartnere i regeringen, og for de partier i oppositionen, med hvem vi har samarbejdet. Samarbejde er nødvendigt. Kompromiser er nødvendige. Sådan er vilkårene. Men holdningen til kompromiser er vigtig. Venstre anser ikke politiske kompromiser for at være et politisk ønskemål. Vi vil helst have vores vilje fuldt og helt. Vi er “stivnakkede”, siger nogen. Men det er nu ikke så galt. Bare man ikke er for stædig til at vige bort fra det nødvendige

samarbejde. Venstre nærmer sig kompromiserne med en elastisk holdning, med en stærk bevidsthed om, hvad vi vil — og med viljen til fortsat at arbejde for det, vi grundlæggende står for. Det var Venstres rolle i det forvirrede politiske billede i 80'ernes Danmark — og det er efter alt at dømme den rolle, Venstre også skal spille i 90'erne: Et parti med viljen til forandring. Med ønsket om at gøre en bedre indsats — med realisme til at gøre hvad der er muligt. Et samarbejdsvilligt og elastisk parti — men aldrig et parti, som glemmer sit udgangspunkt, sine grundholdninger, troen på hvad der virkelig skulle gøres. Så skal vi nok fortsat få resultater af vort arbejde. For vi har tiden for os. Og vi har ungdommen med os. Fremtiden tilhører de liberale.

Kilde

Fra prof. Robert Klemmensens private samling

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/uffe-ellemann-jensens-tale-ved-venstres-landsmoede-1990>